

2017/1. Dönem Yeminli Mali Müşavirlik Sınavı

Yönetim Muhasebesi

3 Nisan 2017 Pazartesi – 18.00 (**Sınav Süresi 2 Saat**)

Sorular

S.1. Aşağıdaki kavramları kısaca açıklayınız. (20 P)

- a- Katkı payı
- b- Faaliyet kaldırıcı
- c- Esnek bütçe
- d- Başabaş Noktası

S.2. XYZ işletmesine ilişkin genel üretim giderleri direkt işçilik saati esas alınarak bütçelenmektedir. 20.000 direkt işçilik saati esas alınarak 40.000,00 TL'lik genel üretim gideri bütçelenmiştir. Bunun 15.000,00 TL'si değişken ve 25.000 TL'si de sabit genel üretim gideridir. İşçilerin, bir adet mamülü üretebilecekleri standart süre 1,95 DİS olarak belirlenmektedir. İşçilerin 19.800 saat çalışmaları karşılığında 10.000 birim mamül üretilmiştir. Üretim sonunda, 14.000.-TL değişken ve 51.000.- TL sabit olmak üzere 65.000.-TL genel üretim gideri gerçekleşmiştir. Direkt işçilik saat başına yüklenenecek değişken genel üretim gider oranı, 1,50 TL/DİS'dır.

İstenilen:

XYZ işletmesine ilişkin genel üretim giderleri sapma analizlerini hesaplayınız. (40 P)

1

S.3. XYZ üretim işletmesi kar küreme araçları üretmektedir. Bu araçların yedek parçası olarak dönemde 200,000 adet üretilen 06BX isimli ürünün birim maliyet bilgileri aşağıdaki gibidir.

Direkt ilk madde malzeme	= 1,00 TL
Direkt İşçilik	= 4,80 TL
Değişken Genel Üretim Gideri	= 1,80 TL
Sabit Genel Üretim Gideri	= 2,10 TL
Toplam	= 9,70 TL

İşletmenin tedarikçilerinden birisi 06BX ürünü için adet fiyatı olarak 9,50 TL satış fiyatı teklif etmiştir. Akın işletmesi 06BX ürününü yıllık 60,000 makine saatinde üretmekte ve genel üretim giderleri makine saatı bazında üretme yüklenmektedir.

İstenilenler:

- 1- 06BX ürünüğe ilişkin kararınız ne olurdu ve neden?
- 2- Şayet 120,000 TL tutarındaki sabit maliyetin satın alma kararı verilmesi durumunda kaçınılabilir nitelikte olduğu belirlenirse kararınızı yeniden gözden geçirir miydiniz. Neden? (40 P)

Cevaplar

Cevap 1 –

- (a) Katkı payı;** birim satış fiyatı ile birim değişken maliyet arasındaki fark, satılan her birimin, o birime ait değişken maliyeti karşıladıktan sonra geriye bıraktığı payı göstermektedir. Sabit maliyeti karşılayan ve kâra katkıda bulunan bu kısmı “**Katkı Payı**” ya da “**Marjinal Kâr**” olarak ifade edilir. **(5P)**
- (b) Faaliyet kaldırıcı;** satış hacmindeki değişmenin kâr üzerindeki etkisini ifade eder. Bu etki, kârdaki oransal değişmenin satış hacmindeki oransal değişimeye bölünmesi yoluyla hesaplanır. **(5P)**

$$Faaliyet\ Kaldıracı = \frac{\text{Kârdaki \% Değişme}}{\text{Satış Hacmindeki \% Değişme}}$$

- (c) Esnek bütçe;** birden fazla üretim düzeyi için hazırlanan bir bütçe olarak ifade edilmektedir. Bir başka ifadeyle farklı çalışma derecelerine göre ayarlanabilen bütçe çeşidine esnek bütçe denilmektedir. Esnek bütçede en önemli nitelik, sabit, yarı değişken ve değişken maliyet unsurlarının, farklı kapasite kullanışlarında ürün maliyetleri üzerindeki etkilerini göstermesidir. **(5P)**
- (d) Başa baş noktası;** işletmenin ne kâr ne de zarar ettiği satış hacmi olarak tanımlanabilir ve “Kâra geçiş noktası”, “sıfır kâr noktası” veya “ölü nokta” olarak da adlandırılır. Bir başka ifadeyle, başabaş noktasında toplam gelir, toplam maliyete eşittir. İşletme bu noktanın altında zarar eder, satışlarını bu noktanın üzerinde tuttuğu sürece de kâr sağlar. **(5P)**

2

Cevap 2 –

Esnek Bütçe Denklemi= $1,5(x) + 25.000.-$

a-Toplam Sapma= [Fiili Genel Üretim Gideri – Standart Genel Üretim Gideri]

(10P)	65.000.-	-	40.000.-	=	25.000.-	Olumsuz

b-Bütçe Sapması= [Fiili Genel Üretim Gideri – Fiili İş Hacmi İçin Bütçelenen Genel Üretim Gideri]

(10P)	65.000.-	-	54.700.-	=	10.300.	Olumsuz

c-Verim Sapması=[Fiili İş Hacmi İçin Bütçelenen Genel Üretim Gideri– Standart İş Hacmi İçin Bütçelenen GUG]

(10P)	54.700.-	-	54.250.-	=	450.-	Olumsuz

alternatif

Verim Sapması = [Fiili İş Birimleri Sayısı – Standart İş Birimleri Sayısı] x Değişken Genel Üretim Giderleri Y.O
 (19.800.-) - 19.500.-) x 1,5

d-Kapasite Sapması = [Standart İş Hacmi İçin – Üretilen Mamüllerin Maliyetindeki Toplam]
 Bütçelenen GUG Standart GUG]

(10P) 54.250.- - 40.000.- = 14.250.- Olumsuz

Toplam Sapma = 25.000.- TL Olumsuz	Bütçe Sapması = 10.300.- TL Olumsuz
	Verim Sapması = 450.- TL Olumsuz -
	Kapasite Sapması = 14.250.- TL Olumsuz
Toplam = 25.000.- TL Olumsuz	Toplam = 25.000.- TL Olumsuz

Cevap 3 -

(a-)

	Üretime Devam	Dışarıdan Satın Alma	Fark
Direkt İlk Madde Malzeme Giderleri	200.000.-TL	0.-TL	200.000.-TL
Direkt İşçilik Giderleri	960.000.-TL	0.-TL	960.000.-TL
Değişken Genel Üretim Giderleri	360.000.-TL	0.-TL	360.000.-TL
Sabit Genel Üretim Giderleri	0.-TL	0.-TL	0.-TL
Satın alma Fiyatı	0.-TL	1.900.000.-TL	-1.900.000.-TL
Toplam	1.520.000.-TL	1.900.000.-TL	-380.000.-TL

Hesaplanan maliyetler karşılaştırıldığında üretime devam kararı verilir. Sabit genel üretim giderleri kaçınılmaz nitelikte olduğundan alınacak kararda etkin rol oynamaktadır. **(20P)**

(b-)

	Üretime Devam	Dışarıdan Satın Alma	Fark
Direkt İlk Madde Malzeme Giderleri	200.000.-TL	0.-TL	200.000.-TL
Direkt İşçilik Giderleri	960.000.-TL	0.-TL	960.000.-TL
Değişken Genel Üretim Giderleri	360.000.-TL	0.-TL	360.000.-TL
Sabit Genel Üretim Giderleri	120.000.-TL	0.-TL	120.000.-TL
Satın alma Fiyatı	0.-TL	1.900.000.-TL	-1.900.000.-TL
Toplam	1.640.000.-TL	1.900.000.-TL	-260.000.-TL

Kaçınılabilir nitelikteki sabit maliyet unsuru karar verme aşamasında dikkate alındığında, maliyetler yeniden hesaplanıp karşılaştırıldığında da üretime devam kararı verilir. **(20P)**